

รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพ
ประจำตำบล สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Excellence of Strategies Administration Model for The Sub-District Quality School Under the Office of the Basic Education Commission

¹ศิวพร นววงศานันต์ Siwaporn Nawawongsanun

²พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย Phramaha Kraiwan Jinadattiyo

¹²คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹²Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

¹Corresponding author, e-mail: Siwaporn2825@gmail.com

Received June 19, 2023; Revised March 11, 2024; Accepted: March 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 368 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,104 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบประเมินและรับรอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศองค์การ และ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ แล้ววิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแต่ละตัว ตั้งแต่ 0.50 - 0.71 และได้ตัวแปรทั้งหมด 67 ตัวแปร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล 2) ด้านการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ด้านการบริหารจัดการกำหนดทิศทาง 4) ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม 5) ด้านการบริหารจัดการพัฒนากลยุทธ์ 2. ผลการประเมินและรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 โรงเรียน พบว่า รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่

ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์

คำสำคัญ: การบริหารเชิงกลยุทธ์; ความเป็นเลิศ; โรงเรียนคุณภาพ

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the components of strategic management for excellence of the sub-district quality school 2) to assess and certify the strategic management for excellence model of the sub-district quality school. The mixed method research was used in the study. The data were collected from 1,104 samples of 368 sub-district quality school. The samples consisted of school directors, teachers, and basic education board. The research instruments were document analysis form, the unstructured interview, a questionnaire and Checklist. The data were analyzed by descriptive statistics including frequency distribution, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis (EFA) through statistical computer package. The research's findings were as follows: 1. The components of the Excellence of Strategic Administration Model for the Sub - district quality School from concepts, theories, papers, texts, research works and related sources and then analyzed by Exploratory Factor Analysis (EFA) found that the factor loading was 0.50 - 0.71, in descending order of element weight could be consisted of 5 components; 1) Human Resource Management 2) Information technology system management 3) Directional management 4) Environment Management 5) Strategic Development Management. 2. The Excellence of Strategic Administration Model for the Sub - district quality School consisting of 5 important components was found possible, accurate, appropriate, and practical in compliance.

Keywords: Strategic Management; The Excellence; Quality School.

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การกำหนดความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือเป็นแรงกดดันจากภายในประเทศที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ รวมไปถึงกับต่างประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทศวรรษความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ส่งผลต่อปัจจัยหลายส่วน รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ส่งผลให้เกิดปัญหาหลายประการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้นโรงเรียนจึงถือเป็นองค์กรทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน แนวคิดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน จึงเป็นความสำคัญสูงสุดในการปฏิบัติงานของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งเน้นให้เกิด

การพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนทุกแห่งสามารถเข้าถึงโอกาสในการเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ (สำนักงานศึกษาธิการภาค 2, 2562)

การพัฒนาให้เป็นโรงเรียนคุณภาพจะช่วยสร้างโอกาสในการเข้าเรียนกับโรงเรียนที่มีคุณภาพ ดังที่ได้มีข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ได้กำหนดกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ประกอบกับนโยบายของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี “1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ” ซึ่งเป็นนโยบายที่สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามบริบทของตนเอง สร้างโอกาสให้นักเรียนในพื้นที่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เกิดความเท่าเทียมและครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านการจัดการศึกษาของประเทศ โดยให้บรรลุเป้าหมายโครงการ คือ โรงเรียนศูนย์กลางของชุมชนเป็นต้นแบบ มีความพร้อมในการให้บริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สร้างโรงเรียนที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูที่มีประสิทธิภาพ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน ซึ่งถือเป็นหลักประกันกับชุมชนว่า โรงเรียนคุณภาพ ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้รับความรู้กระบวนการและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงตน ดำรงชีวิตในการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน สร้างโอกาสให้นักเรียนในพื้นที่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ให้ชุมชนมีส่วนร่วม และเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในการพัฒนาภาพคุณภาพของโรงเรียน ที่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลที่มีความสำเร็จ สามารถพิจารณาได้จากปัจจัย 4 ประการ ดังนี้

- 1) นักเรียน ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ มีสมรรถนะที่สำคัญในการแข่งขัน มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 3 ภาษา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ด้วยตัวเอง และใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้มีทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้มีอัตราการสำเร็จการศึกษา และมีงานทำเพิ่มขึ้น มีภูมิคุ้มกันในการดำรงตนอยู่ในสังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองดีและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ
- 2) ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งสมรรถนะ ศักยภาพ และความสามารถในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหาร การจัดการเรียนการสอนค่านวัตกรรมใหม่ๆ อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน เข้ากับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และสามารถสื่อสารกับผู้เรียนได้อย่างน้อย 2 ภาษา
- 3) โรงเรียน มีความพร้อมในการให้บริการทางการศึกษา ทั้งวัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ บุคลากร สถานที่ และสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน
- 4) เอกชน บ้าน วัด รัฐ โรงเรียน ให้การยอมรับในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และมีความเชื่อมั่น ในการส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษา รวมถึงเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน ส่งเสริมงบประมาณ

สถานที่ องค์ความรู้ แหล่งเรียนรู้ และบุคลากร เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

จากการศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ที่ไม่สามารถจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้ เกิดจากปัญหาด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในด้านต่างๆ ดังนั้นจึงควรศึกษาสภาพสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน รวมไปถึงเป้าประสงค์ในการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เพื่อนำสู่ผลสำเร็จที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้สามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูลตามตัวแปรที่กำหนดในด้านต่างๆ โดยศึกษาจากองค์ประกอบในการศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ และการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method) ด้วยการศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามระเบียบวิธีวิจัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ตัวแปร

การดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อ 1 ว่า องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยอะไรบ้าง ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยในการวิเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และสรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 วิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับนโยบายและนักวิชาการชำนาญการพิเศษที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารการจัดการศึกษา ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ สำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล แล้วสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศจากการ สัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

1.4 นำข้อสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อสรุปจากการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎีเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ได้มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เนื้อหาและประเด็นสัมภาษณ์ที่มีความคิดเห็นตรงกันผนวกรวมตัวแปรขององค์ประกอบมาสังเคราะห์ (Content synthesis) เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire)

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์องค์ประกอบ

การดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อ 1 องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 นำตัวแปรองค์ประกอบในการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล พัฒนาเป็นเครื่องมือการวิจัยในลักษณะแบบสอบถาม (Questionnaire)

2.2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถาม) โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาที่เรียกว่า IOC (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งพิจารณาค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของสิ่งที่ต้องการวัดได้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560)

2.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกับการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 10 โรงเรียนผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 30 คน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970 อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.986 และค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item analysis) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับ คะแนนรวม (Item-total correlation) ซึ่งข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ ซึ่งผลการหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.277-0.833

2.4 นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) คือโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ปีการศึกษา 2565 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 368 โรงเรียน เป็นโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ให้ข้อมูล

ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 1,104 คน

2.5 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลฉบับสมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis: EFA) เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรว่าตัวแปรนั้นอยู่กลุ่มหรือองค์ประกอบใด และตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กันในระหว่างกลุ่ม แล้วตั้งชื่อองค์ประกอบให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวแปร เพื่อได้องค์ประกอบและร่างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยใน สร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ซึ่งได้รวบรวมและคัดเลือกตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินและรับรอง

การดำเนินการวิจัยในขั้นที่ 3 นี้เพื่อเป็นแนวทางให้การวิจัยดำเนินไปตามระเบียบวิธีวิจัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 ของการวิจัยที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรวจสอบและเพิ่มความเชื่อถือในการสร้างรูปแบบที่เหมาะสม นำองค์ประกอบรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ และการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล มายืนยันด้วยวิธีการตรวจสอบรายการ (Checklist) จากโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลที่มีแนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 7 โรงเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติจบการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการบริหารการศึกษา เป็นผู้บริหารโรงเรียน ไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาประเด็นความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ โดยแบบประเมินมีโครงสร้างที่ให้เลือก พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

ผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากกลุ่มตัวอย่างมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ได้บรรยายตัวแปรตัวสำคัญ จำนวน 19 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.537 ถึง 0.694 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 58.461 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 58.461 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 19 ตัว ที่ร่วมกันบรรยายองค์ประกอบที่ดีที่สุด และอุปกรณ์นี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 58.461 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) กับตัวแปรอื่นๆ แล้ว พบว่าองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล”

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งบรรยายตัวแปรตัวสำคัญ จำนวน 19 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.051 ถึง 0.691 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 3.510 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ

61.971 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 19 ตัว ที่ร่วมกันบรรยายองค์ประกอบที่ดีที่สุด และอุปกรณืนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 61.971 เมื่อเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) กับตัวแปรอื่นๆ แล้ว พบว่าองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ”

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารจัดการกำหนดทิศทาง ซึ่งบรรยายตัวแปรตัวสำคัญ จำนวน 11 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.502 ถึง 0.714 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 2.154 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 64.125 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 11 ตัว ที่ร่วมกันบรรยายองค์ประกอบที่ดีที่สุด และอุปกรณืนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 64.125 เมื่อเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) กับตัวแปรอื่นๆ แล้ว พบว่าองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การบริหารจัดการกำหนดทิศทาง”

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ซึ่งบรรยายตัวแปรตัวสำคัญ จำนวน 13 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.505 ถึง 0.645 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 1.830 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 69.812 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 13 ตัว ที่ร่วมกันบรรยายองค์ประกอบที่ดีที่สุด และอุปกรณืนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 69.812 เมื่อเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) กับตัวแปรอื่นๆ แล้ว พบว่าองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม”

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการบริหารจัดการพัฒนากลยุทธ์ ซึ่งบรรยายตัวแปรตัวสำคัญ จำนวน 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.623 ถึง 0.679 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 1.434 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 68.672 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัว ที่ร่วมกันบรรยายองค์ประกอบที่ดีที่สุด และอุปกรณืนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 68.672 เมื่อเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) กับตัวแปรอื่นๆ แล้ว พบว่าองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การบริหารจัดการพัฒนากลยุทธ์”

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลที่มีแนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 โรงเรียน ผลการศึกษาสามารถแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนความถี่และร้อยละการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการใช้ประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

n = 7

รายการองค์ประกอบของรูปแบบ	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความถูกต้อง		การใช้ประโยชน์	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1. ด้านการบริหารจัดการ	7	100	7	100	7	100	7	100

ทรัพยากรบุคคล								
2. ด้านการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	7	100	7	100	7	100	7	100
3. ด้านการบริหารจัดการกำหนดทิศทาง	7	100	7	100	7	100	7	100
4. ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม	7	100	7	100	7	100	7	100
5. ด้านการบริหารจัดการพัฒนากลยุทธ์	7	100	7	100	7	100	7	100
รวมเฉลี่ย	7	100	7	100	7	100	7	100

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 โรงเรียนมีความคิดเห็นว่า รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และมีความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการกำหนดทิศทาง ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการพัฒนากลยุทธ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ไปทบทวน (Review) เอกสารงานวิจัย แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์, องค์ประกอบในการบริหารโรงเรียนคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล และหลักการธรรมาภิบาลเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล พบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่าองค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล 2) การบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การบริหารจัดการกำหนดทิศทาง 4) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม 5) การบริหารจัดการพัฒนากลยุทธ์ ทั้งนี้เพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารเพราะผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานต่างๆ ของโรงเรียนและต้องตระหนักถึงแนวโน้มการศึกษาในปัจจุบันที่ต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาโดยต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนางาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา เกื้อประโคน และสาริศา เจนเขว่า ที่เสนอให้เห็นว่าการบริหารงานบุคคลนั้นเป็นส่วนสำคัญในการบริหาร โดยผู้บริหารจะต้องมีการกำหนดถึงคุณลักษณะของครู การบริหารให้ตรงกับความถนัด อีกทั้งยังต้องให้ทุกคนได้เข้าถึงข้อมูลและเข้าใจถึงรูปแบบของโรงเรียน ขณะที่การบริหารด้านอื่นเป็นเรื่องที่รองลงมา (จรรยา เกื้อประโคน และสาริศา เจนเขว่า, 2566)

ส่วนการบริหารเชิงกลยุทธ์จะช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาตนเองได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้บริหารสามารถปรับวิธีการบริหารให้ทันต่อสถานการณ์ในยุคปัจจุบันที่การสื่อสารไร้พรมแดน ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการกำหนด แนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงาน และพิจารณา ออกแบบและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับโรงเรียน หรือองค์กร เพื่อเป็นแนวทางวิธีการและกิจกรรม ต่างๆ ที่ทำให้โรงเรียนหรือองค์กรบรรลุถึงภารกิจ และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในงานที่จะตอบสนอง ต่อ การเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ดังผลการวิจัยที่ได้ 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่องของลำดับความสำคัญขององค์ประกอบตามความ คิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา ดาวเรือง ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และสร้างกลยุทธ์การจัด การศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การจัด การศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา เอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดโดยหมวดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หมวดผลลัพธ์ และหมวดการนำองค์กร รองลงมาคือหมวดการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และหมวดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือหมวดการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และหมวดการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ (ปรีชา ดาวเรือง, 2559)

2. การประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียน คุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลมีแนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 โรงเรียน มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการ บริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และมีความเหมาะสมในการ ใช้ประโยชน์ ทั้งในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการกำหนดทิศทาง ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม และด้านการ บริหารจัดการพัฒนากลยุทธ์ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของการวิจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ จากการศึกษา ประเมินนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ ดวงชื่น ได้ศึกษาวิจัยเรื่ององค์ประกอบการบริหาร จัดการเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัด มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ผล การศึกษาพบว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดมูลนิธิ แห่ง สภาคริสตจักรในประเทศไทยมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ และมีความ ถูกต้อง ครอบคลุม สอดคล้องกับทฤษฎีหลักการแนวคิดตามกรอบการวิจัย (พัชราภรณ์ ดวงชื่น ,2558) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอร่าม วัฒนนะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ผลการศึกษาพบว่า การ ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง 2) ด้านความเหมาะสม 3) ด้านความเป็นไปได้ และ 4) ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (อร่าม วัฒนนะ, 2561)

อีกทั้งในส่วนของการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของการบริหารสู่ความเป็นเลิศจะพบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการกำหนดทิศทาง ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการพัฒนากลยุทธ์ ซึ่งอาจดูจากการความสำคัญและความเป็นไปได้ของการบริหาร การจัดการทรัพยากร และการวางแผน สอดคล้องกับบทความวิจัยของสุพล จุมพลน้อย และคณะ ที่เสนอให้เห็นการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการจัดการทรัพยากรและการวางแผนเพื่อกำหนดเป็นรูปแบบการบริหาร แต่จะต่างก็ตรงที่การวางแผนเนื้อหาที่มองถึงการวิเคราะห์สภาพต่างๆ ก่อนจะไปวางแผนแล้วกำหนดการบริหารอีกทีหนึ่ง (สุพล จุมพลน้อย และคณะ, 2566)

องค์ความรู้ใหม่

วิจัยได้นำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการวิจัย สามารถนำเสนอรูปแบบผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากกลุ่มตัวอย่างมี 5 ประกอบ สรุปได้เป็นแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อธิบายภาพที่ 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้สรุปนิยามแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล เป็นการมุ่งเน้นบุคลากรให้สามารถดำเนินงานตามหน้าที่ของตนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดปัญหาให้น้อยที่สุด รวมถึงการพัฒนาให้บุคลากรมีศักยภาพเพิ่มขึ้น เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อความสำเร็จของโรงเรียนที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมุ่งเน้นความเสมอภาค เพื่อลดความ

เหลื่อมล้ำของบุคลากรทุกคนในองค์กร ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนต้องมีวินัย ควบคู่กับการฝึกคิดนอกกรอบ และรู้จักสร้างนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ๆ มีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร การส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจ การเสริมแรงให้กับบุคลากร พัฒนาโรงเรียนให้มีความปลอดภัย สร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ สร้างสมรรถนะหลักให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถใช้หลักการบริหารงาน โดยอาศัยภาวะผู้นำที่นำหลักการควบคุม มาใช้ในการประเมินผลตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร การจัดสรรทรัพยากรบุคคลโดย ให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วน ให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม มุ่งเน้นให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการทำงาน กำหนดขั้นตอนในการนิเทศ การกำกับติดตามแบบมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนได้ และสามารถใช้วัดผลตามสภาพผู้เรียนได้ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ เพื่อเพิ่มอำนาจในการปฏิบัติงานให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน มีการวัดผลเพื่อใช้ในการตัดสินใจดำเนินการเพื่อนำโรงเรียนไปสู่เป้าหมาย มีภาวะความเป็นผู้นำมีอุดมการณ์ เน้นหลักธรรมาภิบาล มีการชี้นำ กระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนสามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนที่วางไว้ จนทำให้โรงเรียนมีความยั่งยืน มีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการทำงาน และวิธีปฏิบัติของโรงเรียน มีการตรวจสอบ/ประเมินผลตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ในแผนงาน มีการวัดผลผู้เรียนในหลากหลายมิติ มีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศทั้งในเชิงการบริหาร และผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร เพื่อมุ่งเน้นความเป็นเลิศ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดอบรมพัฒนางานด้านกิจการนักเรียน เช่น การนำขบวนการลูกเสือมาประยุกต์ใช้ในการกำหนด คุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือการจัดกิจกรรมทำความดีด้วยควบคู่งานวิชาการ และคำนึงถึงการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพตามความเหมาะสมและความสนใจของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารในทุกกิจกรรม มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีความเสถียร บุคลากรมีทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มุ่งสร้างนวัตกรรมโดยมุ่งเน้นการตอบโจทยสังคม พัฒนาด้านภาษา เพื่อลดจุดอ่อนทางภาษาต่างประเทศในสถานศึกษา ปรับปรุงและพัฒนาระบบการทำงานโดยปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ และทันต่อเหตุการณ์ มีการใช้เครือข่าย/เป็นผู้นำสร้างภาคีเครือข่าย มุ่งเน้นให้บุคลากรมีทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม บุคลากรต้องมีทักษะด้านความเข้าใจในความต่างของวัฒนธรรมและความต่างของกระบวนการทำงาน มีการกำหนดขั้นตอนและวิธีการในการสร้างคุณค่ามาตรฐานทางวิชาการภายในโรงเรียน คำนึงถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี/นวัตกรรมที่จะนำมาใช้ประโยชน์กับโรงเรียนได้มากที่สุด มีการบริหารจัดการโดยขับเคลื่อนเชิงพื้นที่ในกระบวนการจัดการ การจัดขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ มีการดำเนินการตามกระบวนการขององค์กร มุ่งเน้นให้บุคลากรมีทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อจัดกระบวนการสนับสนุนกระบวนการทำงานตามสมรรถนะหลักของโรงเรียนอย่างชัดเจน มีการจัดเครือข่ายโรงเรียน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน มีการจัดงบประมาณจากจังหวัด ภายใต้ข้อจำกัดการใช้งบประมาณให้สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน บุคลากรในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ทุกภาคส่วน มีทักษะด้านความร่วมมือ การมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม และมีการสรรหาฝ่ายสนับสนุนงาน เช่น อธิการ การเงิน พัสดุ มาช่วยที่โรงเรียน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารจัดการกำหนดทิศทาง เป็นการวัดผลสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เกี่ยวกับกิจกรรม แผนงาน หรือโครงการไว้อย่างชัดเจน กำหนดกลยุทธ์สถานศึกษา เป็นแนวทางให้บุคลากรในโรงเรียนได้ปฏิบัติ มีกระบวนการหรือขั้นตอนในการทำงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย เป้าประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ กำหนดแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล กำหนดเป้าหมาย/วางแผน/ทิศทางสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน กำหนดวิถีทางในการดำเนินการหรือสิ่งที่โรงเรียนได้ เตรียมทำไว้เพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ กำหนดเป้าหมายทางการศึกษาให้ชัดเจน และมีความเหมาะสมกับทุกช่วงวัย กำหนดระยะผลผลิตในงานต่างๆ แบบยืดหยุ่น ซึ่งสามารถเพิ่มลดระยะเวลาได้ แต่มุ่งเน้นการทำงานนั้นต้องทำให้สำเร็จเพื่อบรรลุตามเป้าประสงค์เป็นสำคัญ มีการวางแผนงานสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนการกำหนดตัวชี้วัดผลความสำเร็จที่มีความชัดเจนตรงกับแนวปฏิบัติ และมีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นได้ แต่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาให้โรงเรียนมีคุณภาพ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม เป็นการที่ผู้บริหารโรงเรียนมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียน เพื่อประเมินจุดอ่อน ในแก้ไขปรับปรุงที่ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจว่าควรใช้กลยุทธ์ใดไปดำเนินการในโรงเรียน มีการพิจารณาภารกิจของผู้นำและสมาชิกในโรงเรียนในการพัฒนาการปฏิบัติงานตามภารกิจย่อย มีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนเพื่อประเมินอุปสรรคในการเตรียมรับผลเสียที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียน มีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อให้ในการประเมินโอกาสในการพัฒนาโรงเรียน มีการตรวจสอบเพื่อสภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียน เพื่อประเมินจุดแข็งในการเตรียมพร้อมให้กับโรงเรียน มีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อเตรียมพร้อมที่ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ต้องตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก มีการตรวจสอบเพื่อสภาพแวดล้อมภายในของ โรงเรียน เพื่อประเมินจุดแข็งในการเตรียมพร้อมที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจว่าควรใช้กลยุทธ์ใดไปดำเนินการในโรงเรียน มีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียน เพื่อประเมินจุดอ่อนในการเตรียมพร้อมที่จะพัฒนาโรงเรียน มีการกำหนดการสร้างคุณค่าของโรงเรียน เพื่อการดำรงอยู่ และความเจริญเติบโตของโรงเรียน มีการพิจารณาภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา และสมาชิกในโรงเรียนเพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องทำให้สำเร็จในระยะกลางและระยะยาว และมุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการบริหารจัดการพัฒนาบุคลากร เป็นการส่งเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนทำความดีอยู่เสมอ บุคลากรของโรงเรียนมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม นำแนวคิด 3 R's มาใช้ ได้แก่ Reduce: ลดการใช้ (คิดก่อนใช้), Reuse: นำกลับมาใช้ซ้ำ (ใช้แล้วใช้อีก) และ Recycle: นำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้ จะช่วยลดปริมาณขยะในโรงเรียนได้ มีนโยบายหลักที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การลดปริมาณขยะในโรงเรียน และมีทักษะในการแก้ปัญหา

บทสรุป

จากการศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของการบริหารเชิงกล

ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ประกอบด้วย 5 องค์กรประกอบ 1) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล กลยุทธ์ และกระบวนการในการจัดการบุคลากรในโรงเรียนตามมิติต่างๆ เพื่อให้บุคลากรสามารถดำเนินงานตามหน้าที่ของตนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดปัญหาให้น้อยที่สุด รวมถึงการพัฒนาให้บุคลากรมีศักยภาพเพิ่มขึ้น 2) ด้านการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการวางแผน จัดทำ รวบรวม จัดเก็บ รักษาและส่งต่อแพร่กระจายสารสนเทศไปยังผู้ใช้ 3) ด้านการบริหารจัดการกำหนดทิศทาง กระบวนการระบุหรือกำหนดจุดหมายปลายทางของโรงเรียน ซึ่งถ้าหากโรงเรียนไม่สามารถกำหนดทิศทางหรือจุดหมายหรือรายละเอียดได้อย่างชัดเจน 4) ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม กระบวนการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยมีการวางแผน ดำเนินงาน ติดตามประเมินผลและปรับปรุง แก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้น 5) ด้านการบริหารจัดการพัฒนากลยุทธ์ ความสามารถในการใช้กระบวนการคิดที่หลากหลาย เพื่อพัฒนากิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนมุ่งสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพได้ตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานต้นสังกัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบในส่วนของการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ ควรนำรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งประกอบด้วย 5 องค์กรประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล 2) การบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การบริหารจัดการกำหนดทิศทาง 4) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม 5) การบริหารจัดการพัฒนากลยุทธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกรูปแบบที่ทำให้โรงเรียนได้นำไปใช้ในการบริหาร เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนต่อไปในระดับสากล

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ในการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์กรประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล 2) การบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การบริหารจัดการกำหนดทิศทาง 4) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม 5) การบริหารจัดการพัฒนากลยุทธ์ และแม้แต่โรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานบุคคลและประสิทธิผลตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์และนำไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยการเข้ารับการอบรม สัมมนา เพิ่มเติมเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

3. ครูผู้สอน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนการสอนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ควรนำรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปปรับปรุงพัฒนา แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพในทุกๆ ด้าน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. สาเหตุที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การพัฒนาตัวชี้วัดการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา เกื้อประโคน และสาริศา เจนเข้ว่า. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิผล การบริหารในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ ศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 6(4): 208-220.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญ บิสซิเนสอาร์แอนด์ตี.
- ปรีชา ดาวเรือง. (2559). “กลยุทธ์การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”. *ดุชนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุชนิพนธ์บัณฑิต*. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2558). “องค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัด มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย”. *ดุชนิพนธ์ปริญาปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อร่าม วัฒนนะ. (2561). “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด”. *ดุชนิพนธ์ครุศาสตร์ดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรินทวนกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 2. (2562). *ศึกษาดำเนินโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล (1ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ) ในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 2*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุพล จุมพลน้อย และคณะ. (2566). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 6(4): 262-278.

